UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
Domare 2:3

Mål nr M 2763-12

Rättelse/komplettering

Slutligt beslut (särskilt uppsatt), 2013-01-31

Rättelse, 2013-01-31

Beslutat av: rådmannen Nils-Gunnar Elisson

På sidan 2; domsbilaga ska vara bilaga 2, på sidan 4; hur man överklagar ska vara bilaga 3.

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

SLUTLIGT BESLUT
2013-01-31
Meddelat i
Umeå

Mål nr M 2763-12

KLAGANDE
May-Britt Öhman, Sigurd Rings Gata 16, 126 51 Hägersten

MOTPARTER
1. Jokkmokk Iron Mines AB Råsundavägen 1, 8 tr., 169 67 Solna
Ombud: Advokaten Magnus Fröberg, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB, Sveavägen 17, 11 tr., 111 57 Stockholm
2. Länsstyrelsen i Norrbottens län, 971 86 Luleå

ÖVERKLAGAT BESLUT
Beslut av länsstyrelsen i Norrbottens län den 8 oktober 2012, ärende nr 551-6704-12, se bilaga 1

SAKEN
Tillstånd för provbryning av järnmalm inom del av fastigheterna Jokkmokk Björkholmen 1:2, 5:1 och Allmänningsskogen s:1; nu fråga om talerätt

---

SLUTLIGT BESLUT

Mark- och miljödomstolen avvisar överklagandet.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138	Nygatan 45	090-17 21 00	090-77 18 30	måndag – fredag
901 04 Umeå		E-post: mmd.umea@dom.se		09:00-12:00
		www.domstol.se		13:00-15:00

YRKANDE M.M.

May-Britt Öhman har i första hand yrkat att mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut. Vad hon i övrigt yrkat framgår av överklagandeskriften, domsbilaga 1.

May-Britt Öhman har, såvitt nu är av intresse, till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Talerätt

Kallak provbrytning är i direkt anslutning till Parki vattenkraftdamm – Lilla Lule älv. Parki är en så kallad klass 1A damm – det vill säga högsta riskklassen i det svenska dammsäkerhetssystemet. Provbrytningar och införande av sprängämnen i området kan påverka Parki damm, men en sprängningsverksamhet och annan aktivitet i området kan om den inte övervakas noga komma att påverka även den uppströms belägna Seitivaredammen. Dessutom har gruvbrytning och provbrytning stora risker för vattenkvaliteten i Lilla Lule älv fram till Letsimagasinet och därefter för hela Lule älv – fram till Luleå kommun och ut till havet.

Hon är deltidsboende (februari, april, juni, augusti och september) och fastighetsägare inom Jokkmokks kommun. Hon är delägare i två skogsfastigheter som ansluter direkt till lilla Lule älv vid Letsimagasinet. Då frågan kring gruvbrytning i Jokkmokks kommun är högst kontroversiell och det finns många intressenter utifrån som kan ha åsikter om hennes ifrågasättande där. Dessutom är hon delägare i en bebyggd tomt som ligger i direkt anslutning till Letsimagasinet och ytterligare ett hus där hon bor när hon vistas i Jokkmokk. En av de fastigheter hon är delägare av är Jokkmokk Själlarim 2:1. Om det skulle ske ett dammbrott i Parki damm så skulle det troligen översvämma de marker och de hus hon är delägare i. Hon är delägare i en fastighet som ligger i själva Letsimagasinet och fiskar där för husbehov. Hon är därför oroad för miljöpåverkan på fisken från provbrytningen.

Hennes mor, morfar, mormor och morbror är alla begravda på Jokkmokks gamla kyrkogård som ligger i nära anslutning till Letsimagasinet. En översvämning av magasinet skulle ha direkt och förödande inverkan på denna gravplats.

Hon är även deltidsboende i Luleå och vistas där flera månader per år. Hon hyr en lägenhet på Brogatan, Västra Skurholmen. Hon är dessutom hus/tomtägare i Luleå (Bensbyn) till ett hus där hennes far bor. Kallak provbrytningsområde har påverkan på hela Lule Älv, då älven utgör dricksvatten för majoriteten av Luleå stad. Utsläpp från provbrytningar och all aktivitet i anslutning denna till Kallak provbrytningsområde riskerar att negativt påverka vattenkvaliteten i Lule älv. Detta gäller dels alla transporter i närområdet och dels alla de gruvdammar som etableras och kommer att finnas kvar till nästa istid. Dessutom höjs risken för dammbrott.

Genom att hon är delägare i en skogsfastighet i Jokkmokks kommun så är hon även delägare i Allmänningen. Hon vistas återkommande i området Kallak-Björkholmen för rekreation, bärplockning och fiske samt kulturell identitetsåterhämtning.

Kallak-Gallok-Gallokjaure plats är viktig för hennes identitet som skogssame, bördig från Lule älvdal. Hon har tagit del av släktutredning som visar att hennes släkt har funnits i området lika länge som det har funnits kyrkböcker. Den samiska identiteten är en framträdande del i detta. Även om hon inte är medlem i någon sameby så ser hon rennäringen som en viktig kultur- och traditionsbärare. Rennäringen hotas av såväl provbrytningen som av kommande exploatering och kringaktiviteter.

SKÄL FÖR BESLUTET

Talerätt

I 16 kap. 12 § första tycket miljöbalken anges att överklagbara domar eller beslut får överklagas av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot. För att någon ska ha rätt att överklaga ett beslut brukar krävas att beslutet

antingen påverkar den klagandens rättsliga ställning eller berör ett intresse som på något sätt erkänts av rättsordningen. Enligt praxis (Högsta domstolens avgörande NJA 2004 s. 590 I och II) gäller att rätt att vara part och att överklaga tillkommer envar som kan tillfogas skada eller utsättas för annan olägenhet genom den verksamhet för vilken tillstånd söks, om risken för skada eller olägenhet rör ett av rättsordningen skyddat intresse och inte är av teoretisk eller helt obetydlig.

May-Britt Öhman har uppgett att hon har en fastighet, Jokkmokk Själlarim 2:1, som kan komma att skadas av den aktuella provbrytningen. Fastigheten ligger vid lilla Luleälven, på ett avstånd från den nu aktuella verksamheten av cirka 60 km fågelvägen. Med beaktande av den miljöpåverkan som provbrytningen kan orsaka är detta enligt mark- och miljödomstolens mening ett alltför långt avstånd för att hon skulle kunna anses vara berörd på ett sådant sätt att hon har rätt att överklaga länsstyrelsens beslut. Vad May-Britt Öhman i övrigt har anfört i mark- och miljödomstolen till stöd för sin uppfattning att hon ska anses klagoberättigad är sådana omständigheter som berör s.k. allmänna intressen. Det är visserligen tillåtet för enskilda att efter överklaganda åberopa även allmänna intressen men en förutsättning är att den som överklagar på ett eller annat sätt som enskild är berörd av beslutet.

Mark- och miljödomstolen finner, med stöd av det ovan anförda, att May-Britt Öhman inte har rätt att överklaga länsstyrelsens beslut och hennes talan ska därför avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 430)
Överklagande senast den 21 februari 2013.

Nils-Gunnar Elisson Lena Nilsson

I avgörandet har deltagit rådmannen Nils-Gunnar Elisson och tekniska rådet Lena Nilsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Linda Lundmark.

Länsstyrelsen
Norrbotten
Miljöprövningsdelegationen

BESLUT

2012-10-08

1 (26)

11:10

551-6704-12
2510-134
Aktbilaga 16

UMEÅ TINGSRÄTT
Domare 2:3
INKOM: 2012-11-16
MÅLNR: M 2763-12
AKTBIL:

Jokkmokk Iron Mines AB
Råsundavägen 1, 8 tr
169 67 SOLNA

Tillstånd enligt miljöbalken för provbrytning av järnmalm inom del av fastigheterna Björkholmen 1:2, Björkholmen 5:1 och Allmännings-skogen S:1 i Jokkmokks kommun

Verksamhetskoder 13.50, 10.50
Koordinater N= 7414366 E= 681512 (Sweref 99)

BESLUT

Tillstånd

Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation lämnar Jokkmokk Iron Mines AB, org. nr, 556844-2924, nedan kallat bolaget, tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken att bryta och krossa högst 2 000 kubikmeter järnmalm inom del av fastigheterna Björkholmen 1:2, Björkholmen 5:1 och Allmänningsskogen S:1 i Jokkmokks kommun.

Tillståndet gäller inom det verksamhetsområde som anges i ritning, bilaga B och som längst två år efter att detta tillstånd tagits i anspråk.

Bolagets yrkande om verkställighet avslås.

Villkor för verksamheten

1. Om inte annat följer av övriga villkor skall verksamheten, inklusive åtgärder för att begränsa mark-, vatten- och luftföroreningar samt andra störningar för omgivningen, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt åtagit sig.

Om bolaget överväger en förändring i verksamheten eller dess bedrivande ska bolaget samråda med tillsynsmyndigheten.

2. Bolaget ska inför genomförandet av provbrytningen inklusive uttranssporter av järnmalm samråda med samebyn. Under perioden den 1 november till och med den 30 april får verksamheten endast bedrivas efter ett dokumenterat medgivande från samebyn och godkännande från tillsynsmyndigheten.

3. Bolaget ska, i samråd med tillsynsmyndigheten, efterbehandla provbrytningsområdet genom att slänta av dikeskanter och återföra avbaningsmassor till diken och upplagsområdet.

Bolaget ska senast två månader innan tillståndet upphör att gälla anmäla området klart för slutbesiktning till tillsynsmyndigheten.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Miljöprövningsdelegationen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen i ärendet.

Ekonomisk säkerhet

Miljöprövningsdelegationen beslutar att tillståndets giltighet är beroende av att bolaget ställer säkerhet i form av en bankgaranti eller ett spärrat bankkonto till ett belopp av tvåhundratusen kronor (200 000 kr). Säkerheten ska täcka kostnaderna för avslutningsåtgärder eller andra återställningsåtgärder som verksamheten kan komma att föranleda. Säkerheten ska ställas till miljöprövningsdelegationen och förvaras av länsstyrelsen.

Tidpunkt när beslutet börjar gälla

Detta tillstånd får tas i anspråk när det vunnit laga kraft.

Igångsättningstid

Bolaget ska ha påbörjat den med tillståndet avsedda verksamheten senast inom tre år från lagakraftvunnet beslut, annars förfaller tillståndet. Bolaget ska meddela tillsynsmyndigheten när verksamheten sätts igång.

Delgivning

Miljöprövningsdelegationen beslutar att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelsedelgivning.

UPPLYSNINGAR

Avgift

Enligt förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska bolaget betala en årlig avgift som länsstyrelsen senare kommer att besluta om. Avgiften kommer att årligen debiteras bolaget med början året efter detta beslut meddelats. Därutöver kan även kommunens nämnd för miljöskyddsfrågor påföra bolaget en tillsynsavgift.

Tillsyn

Den myndighet som har tillsyn enligt Miljötillsynsförordningen (2011:13) kommer att kontrollera att bolaget följer detta beslut. För närvarande är Samhällsbyggarnämnden i Jokkmokks kommun tillsynsmyndighet.

Egenkontroll

Miljöprövningsdelegationen erinrar om att bolaget enligt 26 kap. 19 § miljöbalken samt förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll är skyldigt att fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka och förebygga olägenheter för människors hälsa eller miljön samt i övrigt iaktta vad som sägs i bestämmelserna för egenkontrollen. Bolaget ska lämna förslag till kontrollprogram om tillsynsmyndigheten begär detta.

Miljörapport

Varje år före utgången av mars månad ska bolaget lämna en miljörapport avseende verksamheten under föregående kalenderår till tillsynsmyndigheten enligt 26 kap. 20 § miljöbalken.

Övrigt

Miljöprövningsdelegationen påminner om att detta tillstånd inte befriar bolaget från skyldigheten att rätta sig efter vad som föreskrivs i andra bestämmelser.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Bolagets ansökan och yrkanden

Bolaget yrkar på tillstånd att provbryta upp till 2 000 kubikmeter järnmalm vid mineraliseringen i Jokkmokk. Verksamheten kommer att bedrivas i enlighet med vad som beskrivs nedan samt enligt bifogade handlingar, bilaga A-D.

Bolaget hemställer vidare om verkställighetsförordnande.

Ekonomisk säkerhet

Bolaget har avsatt sexhundra tusen (600 000) kronor som säkerhet. Säkerheten ska täcka kostnaderna för avslutningsåtgärder eller andra återställningsåtgärder som kan behövas för undersökningsarbeten inklusive provbrytningen. Säkerheten är avsatt till Bergstaten. Ingen ytterligrare säkerhet är befogad.

Bolagets beskrivning av verksamheten och dess lokalisering

Mineraliseringen vid Kallak var identifierad redan på 1940- talet och sedan år 2006 har bolaget bedrivit prospektering inom området. Den metallbärande bergarten utgörs av

kvartsbandad magnetit. Resultat från tidigare borrningar har visat att den mineraliserade zonen är cirka 3 600 meter lång och 100-300 meter bred och har en analyserad järnhalt på upp till 25– 45%. Den norra fyndighetsdelen, Kallak Norra, är hittills mest uppborrad och uppskattas för närvarande ha ett tonnage på cirka 150 miljoner ton.

Planerat område för provbrytning är beläget mellan byarna Björkholmen och Randijaur som ligger på en halvö i lilla Luleälven, cirka 40 kilometer väster om Jokkmokks samhälle. Mineraliseringen ligger i huvudsak inom fastigheterna Allmänningsskogen S:1, Björkholmen 1:2 och Björkholmen 5:1. Avståndet till närmaste bebyggelse är cirka 2 kilometer. Provbrytningen kommer att omfatta brytning av upp till 2 000 kubikmeter berg fördelat på upp till 6 diken tvärs över mineraliseringen Kallak Norra. Dikena kommer att ha längder på upp till 50 meter.

Resultaten från genomförda prospekteringsborrningar kompletterade med anrikningsförsök i laboratorium kommer att ligga till grund för dikenas mer exakta lokalisering liksom för fastställandet av antalet diken. Provbrytningen kommer att ske under cirka 3 veckor medan uttransport av material från området kommer att ske med cirka 20 fordon per tillfälle och kommer att vara utsträckt under en sammanlagd period om flera månader. Losshållet material transporteras med midjestyrd dumper från brytningsområdet till mellanlager vid närliggande väg inför vidare transport. Det losshållna bergmaterialet transporteras sedan bort från området med lastbil med släp, som tar en nyttolast på 38-40 ton per ekipage. Sammanlagt kan provbrytningen komma att ge upphov upp till cirkaa 150 lastbilstransporter med material ut från området. Täckta lastflak kan komma att användas vid transport för att undvika damning. Omlastning av material till järnväg kan komma att ske.

Innan provbrytningen kan påbörjas i ordningsställs en yta för mellanlagring av utbrutet material samt avbanas lösa jordavlagringar för att blottlägga bergytan. Bergytan spolas av för att möjliggöra geologisk kartering inför brytningen. Bergmaterialet losshålls genom sprängning med sprängämne som laddas i förborrade hål. Efter sprängning grävs det losshållna materialet upp för transport till mellanlagringsplatsen. Beroende på den rådande vattenföringen kan det uppkomma behov av att länspumpa visst tillrinnande yt- och grundvatten från brytningsområdet. Länsvattnet kan komma att pumpas till en sedimentationsbassäng där partiklar får sedimentera innan det avleds mot recipienten. Avskärande diken kan komma att anläggas för att minska inflödet av ytvatten till upplagsytan.

En naturvärdesinventering har utförts som visar att det planerade verksamhetsområdet främst ligger inom ett delområde som kallas Kuossakåbbå. Området har fått naturvärdesklass 2 och består bland annat av äldre barrblandskog som innehåller ett flertal rödlistade arter med varierande hotbild, därbland lavskrika. Där finns även hökuggla (upptagen i Fågeldirektivet) och likaså signalarter såsom skinnlav, stuplav samt knottrig blåslav och sotlav. Den påverkan som kan uppstå bedöms komma från damning och buller, men eftersom verksamhetens omfattning är begränsad bedöms påverkan på naturmiljön bli av begränsad omfattning. Inom det planerade verksamhetsområdet kan träd behöva fällas vid provbrytningsdiken och tillfartsvägar.

Landskapsbilden bedöms inte påverkas av den planerade verksamheten, utan påverkan blir begränsad till dikenas direkta närhet. Dikenas lägen kommer att markeras i ter-

rängen med färgade stolpar och/eller band. Inga diken kommer att läggas över den väg som delvis löper genom verksamhetsområdet vilket medför oförändrad tillgänglighet till halvöns södra del. Om ingen vidare gruvbrytning kommer att ske ska området efterbehandlas. Totalt bedöms påverkan på landskapsbild och tillgänglighet som liten. Inom provbrytningsområdet finns inga riksintressen eller övriga allmänna intressen. På varierande avstånd från provbrytningen finns, förutom riksintressen för rennäring, ett flertal naturreservat, nationalparker och Natura 2000-områden och även världsarvet Laponia.

Den påverkan som är aktuell att bedöma är den som härrör från buller och damning. På grund av verksamhetens begränsade omfattningen i rummet, den begränsande verksamhetstiden och det stora avståndet till identifierade intressen bedöms påverkan på Laponia, naturreservat, nationalparker och Natura 2000-områden som försumbar. Ingen påverkan bedöms heller uppstå på kulturmiljön, luftkvaliteten, grundvatten eller ytvatten. Inte heller bedöms provbrytningen ha någon betydelse för uppfyllandet av de nationella miljömålen. Damningsbekämpande åtgärder såsom vattenbegjutning kommer vid behov att vidtas längs vägar och vid eventuell krossning av bergmaterialet. Genom lämplig placering av krossverk kan ljudstörning från verksamheten minimeras. Sprängning kommer att ske under dagtid efter fast signal och meddelas i god tid till boende och berörda samebyar.

Det finns riksintressen för rennäringen både norr och söder om området i form av flyttleder och rastbeten. Området utgör renskötselområde och åretruntmarker för Jåkkågaska Tjiellde. Sirges sameby har renskötselområden norr om provbrytningen samt längs väg 807 och E45. Direkt påverkan på rennäringen uppkommer till följd av det direkta markanspråket som provbrytningen medför, vilket beräknas uppgå till cirka 2 hektar. Dikenas utformning med låg släntlutning medför att dikena inte ska utgöra någon fara eller barriär för renar och vilda djur som vistas i området. Påverkans omfattning till följd av ljud- och vibrationsstörning är till stor del beroende på vilken tid på året som provbrytningsverksamheten pågår. Lämpligaste tid för markarbeten bedöms vara mellan maj och oktober när det vanligtvis inte vistas renar i området och provbrytningen kommer därför om möjligt att koncentreras till denna tid.

Provbrytningen regleras som undersökningsarbeten enligt minerallagen (SFS 1991:45) vilket medför att en arbetsplan upprättas med detaljerad beskrivning av de planerade arbetsmomenten. Arbetsplanen ska samrådas med berörda mark- och sakägare innan arbeten påbörjas, enligt minerallagen. Berörda samebyar är viktiga sakägare vid prövning av verksamheter till följd av rätten till markanvändning. Enligt beslut från Bergsstaten ska bolaget iaktta vissa försiktighetsmått vid undersökningsarbeten. Arbetsmoment kommer att kommuniceras med berörda mark- och sakägare, däribland samebyarna. Den samlade bedömningen visar att verksamhetens påverkan är mycket begränsad, främst till följd av att provbrytningen sker under kort tid men även till följd av den begränsade mängd bergmaterial som tas ut. Påverkan bedöms sammantaget som ringa.

Jokkmokks kommun har upprättat ett måldokument, *Jokkmokk 2015 – Den naturliga kommunen där alla ryms,* (daterat 2009-12-16) med syftet att ge en övergripande styrning och vägledning av utvecklingen i kommunen. Det finns ingen antagen översiktsplan för det område som omfattas av undersökningsarbeten i Kallak. Området är inte heller detaljplanelagt.

Bolagets beskrivning av verksamhetens konsekvenser

Landskapsbild och insyn

En brytning kan, beroende på verksamhetens omfattning, påverka landskapsbilden i olika grad. En provbrytning av järnmalm i Kallakområdet kommer att innebära en viss avverkning av skog inom verksamhetsområdet. Avbaning av lösa jordlagervid provbrytningsplatserna kommer att behöva ske. Dessa jordlager lagras på plats i ett upplag. Brutet berg sorteras och förvaras i högar inom upplagsområdet. Detta kan inte anses påverka landskapsbilden, eftersom påverkan blir så lokal. Den föreslagna lokaliseringen av upplagsplats för losshållet bergmaterial ligger intill provbrytningsområdet, cirka 600 meter från vägen till Björkholmen varför påverkan på landskapsbilden från denna väg är obefintlig.

Konsekvensen av den planerade verksamheten avseende landskapsbilden bedöms sammantaget som obetydlig på grund av verksamhetens ringa omfattning samt lokaliseringen i terrängen.

Luft och luftkvalitet

Den planerade verksamheten skulle kunna medföra påverkan på luftmiljön i form av damning, emissioner från transporter och emissioner från övriga verksamheter och spränggaser. Påverkan på luft i form av damning kan komma att tillfälligt uppstå till följd av provbrytningen. Det finns risk för att träd, buskar, lavar och vattendrag i det direkta närområdet kring provbrytning, upplag och vägar påverkas av damm. Högre vegetation som omger tillfartsvägar och brytningsområdet kommer i den mån det är möjligt att lämnas kvar. Vegetationen fungerar på så sätt som en barriär och begränsar dammspridning. Ökade utsläpp av koldioxid och växthusgaser kan förväntas från framförallt användning av fossila bränslen. De totala utsläppens storlek har inte beräknats eftersom verksamhetens ringa omfattning medför att drivmedelförbrukning till borraggregat och arbetsfordon mm blir mycket begränsad. Sprängningsarbeten orsakar främst emissioner av kväveoxider (NOX) och kolmonoxid (CO). Omfattningen av verksamheten medför att emissioner av spränggaser blir obetydliga.

Damningsdämpande åtgärder, till exempel bevattning, kommer vid behov att vidtas längs transportvägar och inom provbrytningsområden. För att minska damning från materialet vid transport ut från området kan transporter ske med täckta släp alternativt i container. Vattenbegjutning kan även bli aktuellt vid krossning av material. Utsläpp från fordon och utrustning kan till viss del minskas genom att krav ställs på god standard för transportfordon.

Dammspridningen till följd av verksamheten bedöms i första hand kunna ge upphov till negativ påverkan på luftmiljön i direkt närhet till källan. Dammbekämpande åtgärder vidtas vid behov, men det kan inte förutses att något direkt behov ska uppkomma. Eftersom omfattningen av verksamheten är relativt begränsad bedöms påverkan från luftutsläppen som mycket liten.

Buller och vibrationer

Vid sprängarbeten uppkommer buller, vibrationer och luftstötar som kan medföra störningar för människor och djur. Buller uppstår dels i samband med sprängning i diken dels vid eventuell krossning av det losshållna berget. Visst buller kommer även att uppstå kring arbetsmaskiner och transporter i området. Vibrationer uppkommer vid sprängning. Hur stora vibrationerna blir i omgivningen beror framför allt på avståndet mellan sprängplatsen och objektet samt berggrundens egenskaper. Den planerade provbrytningen innebär enbart ytliga sprängningar och avståndet till närboende är relativt långt vilket medför att vibrationsstörningen bedöms som obetydlig. Vibrationer kan påverka djur som vistas i närområdet. Buller och vibrationer uppstår även i samband med transporter av materialet ut från området.

Sprängarbeten kommer att utföras under dagtid. Oönskade överraskningseffekter undviks genom att bolaget informerar närboende och verksamhetsutövare i området om sprängtider samt att sprängningarna utförs vid fasta tidpunkter efter varningssignal. Buller och vibrationer kan upplevas som störande. På grund av verksamhetens korta varaktighet bedöms dock påverkan vara måttlig.

Riksintressen och Natura 2000-områden

I Kallakområdet finns riksintressen för rennäring som kan komma att påverkas av gruvverksamheten. Konsekvenser vad gäller rennäringen beskrivs nedan. Övriga riksintressen, naturvård, Natura 2000, friluftsliv, obrutet fjäll, kulturmiljö samt kommunikation, bedöms inte påverkas av den planerade verksamheten på grund av stora avstånd till riksintresseområdena samt den planerade provbrytningens ringa omfattning.

Laponia och nationalparker

De naturreservat och nationalparker som ligger i Jokkmokks kommun bedöms inte direkt påverkas av en provbrytning i Kallak. Det finns ett flertal gruvor som angränsar till världsarvet Laponia. En provbrytning i Kallak innebär ett helt försumbar tillägg till denna påverkan.

Rennäring

En förstudie har sammanställts med bakgrundsinformation hämtad från offentliga källor angående markanvändning och renskötselns förutsättning generellt. De samebyar som kan komma att beröras av provbrytningsverksamheten är Jåhkågasska Tjiellde och Sirges sameby.

Jåhkågasska Tjiellde
Provbrytningsområdet med tillhörande upplagsområde kommer att lokaliseras inom Jåhkågasska Tjielldes åretruntland, vårvinterland och vinterland. Detta innebär en påverkan på Jåhkågasska Tjielldes betesmarker året runt, men främst vinterbetet, under perioden december till april. Renskötseln måste ständigt vara anpassningsbar efter vilka väderförhållanden som råder. Då är det viktigt att det finns alternativa områden att nyttja om så krävs. Under vintern är renhjorden generellt mer känslig för påverkan

bland annat till följd av att de måste anpassa sig efter olika väderförhållanden. Det totala direkta betesbortfallet på grund av provbrytningen inom Jåhkågasska Tjiellde uppskattas till maximalt cirka 2 hektar, vilket inte kan anses vara anledning till att samebyn skulle bli tvungen att minska antalet renar. Påverkan till följd av betesbortfall bedöms som måttlig.

Dikenas utformning anses inte vara någon säkerhetsrisk för rennäringen då de kommer att utformas utan branta sluttningar. Vid flytt mellan fjällen och kustlandet nyttjar Jåhkågasska Tjiellde en flyttled, av riksintresse för rennäringen, som löper sydväst om provbytningsområdet på ett avstånd om cirka 1,5 kilometer. I anslutning till denna flyttled, cirka 500 meter sydväst om provbrytningsområdet, finns ett rastbete av riksintresse för rennäringen. Jåhkågasska Tjiellde har ytterligare ett rastbete av riksintresse för rennäringen på ett avstånd om cirka 1 kilometer sydväst om provbrytningsområdet. Norr om provbrytningsområdet går samebyns norra flyttled som även den är riksintresseklassad för rennäringen. Flyttleden fortsätter öster om provbrytningsområdet, där det närmaste avståndet till provbrytningsområdet är cirka 1 kilometer.
Norr om denna flyttled, cirka 2,5 kilometer från provbrytningsområdet, har samebyn ytterligare ett rastbete klassat som riksintresse. Här finns också samebyns vårland som även används av några vintergrupper under vinterbetet. Dessa områden berörs inte direkt av den planerade provbrytningen.

Sirges sameby
Provbrytningen kommer inte att direkt påverka Sirges samebys betesmarker. Med direkt påverkan menas i detta fall att det markområde som tas i anspråk för provbrytningsverksamheten inte kommer att lokaliseras på Sirges samebys renskötselområden. Sirges samebyns åretruntland ligger cirka 2,5 kilometer nordost om provbrytningsområdet, enligt offentlig information. Detta område används främst som vinterbete under perioden december till mars. Sirges sameby har ett redovisat kärnområde kallat Nautijauområdet cirka 3 kilometer norr om provbrytningsområdet. Nautijauområdet nyttjas av flera vintergrupper för vinterbete. Cirka 1,5 kilometer öster om provbrytningsområdet finns ett område som gemensamt med Jåhkågasska Tjiellde nyttjas som trivselland och uppsamlingsområde. Dessa områden berörs inte direkt av den planerade provbrytningen.

Transporterna in och ut från provbrytningsområdet kommer att gå genom Sirges samebys åretruntmarker. De transporter som behövs för att frakta materialet ut från området kan medföra en ökad risk för påkörningar av renar. Med anledning av att transporterna kommer att ske i kampanjer med ett begränsat antal fordon per tillfälle antas risk för påkörningar bli måttlig. Påverkan på rennäringen är beroende på när i tid transporter kommer att ske. Lämpligast tid är mellan maj och oktober.

Provbrytningen i sig anses inte ge några betydande långsiktiga konsekvenser, då området ska efterbehandlas om provbrytningen inte leder till gruvbrytning. Långsiktiga konsekvenser som skulle uppstå om provbrytningen leder till gruvbrytning utreds inte i detta sammanhang.

Annan markanvändning, såsom vattenkraft, vindkraft, gruvetableringar, trafik etc; konkurrerar ofta med renskötseln. Även rovdjur och naturens krafter påverkar renskötseln. Tillsammans kan flera konkurrerande markanvändare medföra stora konsekvenser för bedrivandet av renskötseln. Den kumulativa påverkan som uppstår om provbrytningen

adderas till de verksamheter som redan finns inom Sirges och Jåhkågasska samebyar anses medföra ytterligare ett betesbortfall, dock inte i särskilt stor omfattning. Eftersom provbrytningen kommer att pågå under en begränsad period på cirka 3 veckor kan de kumulativa konsekvenserna som uppstår till följd av provbrytningen inte anses vara mer än väldigt tillfälliga.

Arbetsplanen kommer att upprättas och kommuniceras med berörda mark- och sakägare, däribland de berörda samebyarna. Arbetsplanen ger en mer detaljerad beskrivning av det planerade undersökningsarbetet som kommer att ske i tre faser: fas 1: borrning/sprängning, fas 2: lastning/krossning, fas 3: borttransport. Inför varje fas kommer det planerade arbetet att kommuniceras med berörda mark- och sakägare i syfte att minimera negativ påverka. Justering av arbetsplanen kan komma att ske så att de för alla parter bästa lösningarna uppnås. Betesbortfall kompenseras ekonomiskt enligt gängse praxis för undersökningsarbeten. Det kan även bli aktuellt med ekonomisk kompensation om provbrytningen visar sig medföra ökade kostnader för arbetsinsatser och behov av tekniska hjälpmedel.

Markarbeten, fas 1 och 2, avses förläggas under period då minsta möjliga påverkan för rennäringen uppstår, vilket kommer att hanteras i kommande arbetsplan. Bolagets ambition är att arbetena för uttag av material från provdikena ska vara avslutade innan oktober månads utgång hösten 2012. Alternativt kan provbrytningen komma att ske vid lämplig tid påföljande år. Transporterna förläggs under period då de gör minst skada på rennäringen. Transporterna kommer att ske i etapper med ett antal lastbilar per etapp under cirka 6 månader. Totalt beräknas provbrytningen ge upphov till cirka 150 lastbilstransporter för borttransport av material.

De samlade konsekvenserna från provbrytningen avseende rennäring bedöms som små, förutsatt att förslagna åtgärder för att minska negativ påverkan vidtas.

Kulturmiljö

Inom det planerade provbrytningsområdet finns inga kända fornlämningar eller andra kulturhistoriska lämningar. Cirka 100 meter från det föreslagna verksamhetsområdet finns kulturlämningar från 1940-talets gruvprospekteringar i området, sprängda provdiken. En särskild arkeologisk utredning av området har utförts av Norrbottens museum under sommaren 2011. I samband med denna påvisades inga nya lämningar inom provbrytningsområdet och ingen påverkan bedöms därför kunna uppstå. I meddelande från länsstyrelsen anges att tidigare provdiken ska fotodokumenteras innan eventuellt borttagande.

Naturmiljö

Naturmiljön påverkas framförallt om livsmiljöer försvinner eller förändras genom direkta markanspråk samt störningar från ökad rörelse och mänsklig närvaro i området. Den påverkan som bedöms kunna uppstå från verksamheten utgörs av framförallt av damning och buller. Som grund för bedömning av verksamhetens påverkan finns inventeringar gjorda av Skogsstyrelsen samt den naturvärdesinventering som utfördes under hösten 2011. Inom provbrytningsområdet finns inga direkt skyddade naturmiljöer. Vid

naturvärdersinventeringen klassades delområdet som naturvärdesklass 2 då det fanns både rödlistade arter och signalarter inom det område som avgränsats vid inventeringen.

Enligt Skogsstyrelsens inventering finns nyckelbiotopområden, på ett avstånd överstigande 1 kilometer väster om provbrytningen. Damningsbekämpande åtgärder kommer att vid behov vidtas. Inga ytterligare åtgärder bedöms nödvändiga.

Det är ett stort avstånd till områden med höga naturvärden och den planerade verksamheten innebär inte att några större markområden tas i anspråk. Verksamheten kommer att pågå under en mycket begränsad tid. Konsekvenserna på naturmiljön i området bedöms sammantaget som små.

Alternativa lokaliseringar

I miljökonsekvensbeskrivningen ska alternativa utformningar och/ eller lokaliseringar redovisas. Nollalternativet ska enligt miljöbalken beskriva konsekvenserna av att den planerade verksamheten inte skulle bli av, vilket i detta fall innebär att fyndigheten i Kallak inte undersöks. Konflikter mellan motstående intressen undviks och natur- och kulturvärden påverkas inte. Detta skulle samtidigt innebära att en vidare utredning av förutsättningar för brytning av malm kommer att försvåras.

Alternativa lokaliseringar för själva provbrytningen är inte aktuella då mineraliseringens lokalisering är given. Dikenas exakta lokalisering kommer att beslutas baserat på information från pågående prospekteringsborrning. Det är önskvärt att bryta olika typer av material för kommande anrikningstester. Vid lokalisering av det planerade upplagsområdet har olika alternativ beaktats. Valt alternativ bedöms som mest fördelaktigt till följd av närheten till provbrytningsområdet vilket minskar behovet av transporter i terrängen. Avståndet om cirka 600 meter till väg 807 medför att insyn till verksamheten begränsas.

Provbrytningen skulle rent teoretiskt kunna ske i djupare diken vilket skulle innebära större påverkan på områdets hydrologi och naturmiljö. Djupare diken och/eller provgropar skulle dessutom innebära risk för fallolyckor. Valt alternativ med brytning i relativt grunda diken bedöms sammantaget medföra liten påverkan på människors hälsa och miljön.

Bolagets beskrivning av hur hänsynsreglerna iakttas

I miljöbalkens 2 kapitel beskrivs de allmänna hänsynsreglerna som måste följas av alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet som kan inverka på miljön och människors hälsa. De allmänna hänsynsreglerna gäller parallellt med annan lagstiftning. Nedan följer en beskrivning av hur bolaget anser att den planerade verksamheten lever upp till de allmänna hänsynsreglerna.

Kunskapskravet enligt 2 kap 2 §

Personal och ledning inom bolaget har lång erfarenhet av gruvverksamhet. Vid anlitande av entreprenör ställs krav på verifierad kompetens kring den uppgift de anlitas för.

Bolaget kan därför generellt anses ha tillgång till mycket goda kunskaper om de verksamheter som ansökan avser, antingen via egen personal eller anlitad. Kunskapskravet anses vara uppfyllt.

Försiktighetsmått enligt 2 kap 3 §

Inför den planerade provbrytningen planeras en rad olika försiktighetsmått för att undvika att skador eller olägenheter ska uppstå. Verksamheten ska bedrivas med största möjliga hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i området. Den planerade verksamheten ska utföras med så lite negativ påverkan som möjligt för närboende och närbelägna anläggningar. Provbrytningen ska dessutom utföras så att ingen olycksrisk uppstår för människor eller djur som kan vistas i området eller i omgivningarna. Eventuellt bortledande av yt- och grundvatten kommer att ske till sedimentationsbassäng där partiklar får sedimentera innan det avleds vidare mot recipienten. Vattenavledning efter sedimentering kommer att ske via naturliga jordlager och/eller våtmark innan det når recipientvattendrag. Sprängning kommer att föregås av fast ljudsignal i syfte att varna människor som vistas i området och minska överraskningseffekten. Att i förväg informera närboende och markanvändare om sprängningstillfällen är också en planerad i syfte att minska den negativa påverkan från sprängningsarbetet. Sprängningsarbeten pågår under en begränsad tid. Ljudstörning från krossverket kommer att minimera bland annat genom avskärmning vid placering av krossanläggningen. Dammdämpande åtgärder kommer vid behov att vidtas längs vägar och vid upplagsområdet. Vid sprängning kommer sprängmatta att användas vilket begränsar uppkomsten av kaststen. Drivmedel ska förvaras och hanteras enligt gällande regler och föreskrifter. Den förvaring som sker av miljöfarliga produkter kommer att uppfylla gällande föreskrifter vad gäller överfyllnadsskydd och uppsamlingskärl och liknande.

Hushållningskravet enligt 2 kap 5 §

Energieffektiviseringar är ständigt prioriterade i Jokkmokk Iron Mines AB:s projekt. Energieffektivitet kommer att beaktas vid anlitande av entreprenörer för provbrytning, krossning och transport.

Lokaliseringskravet enligt 2 kap 6 §

Lokaliseringen av provbrytningsområdet är styrt av mineraliseringens lokalisering och inom det planerade provbrytningsområdet finns brytvärt mineral. Bolaget har för avsikt att visa största möjliga hänsyn till såväl närboende och rennäring i området som till övriga berörda intressen.

Bolagets samråd

Inledande samråd hölls 5 maj 2011 med Länsstyrelsen i Norrbotten. Inför mötet hade ett samrådsunderlag samt förslag till dagordning skickat ut. Länsstyrelsen lämnade synpunkter kring de planerade bakgrundsundersökningarna. Man konstaterade även att verksamheten bedöms som betydande miljöpåverkan trots den relativt ringa omfattningen om 2 000 kubikmeter.

Under våren 2012 genomfördes fortsatt samråd skriftligt och genom samrådsmöte med myndigheter, mark- och sakägare, organisationer och allmänheten. Ett skriftligt samrådsunderlag skickades ut den 3 april 2012. I följebrevet till samrådsunderlaget fanns även en inbjudan till kommande samrådsmöte. Den 26 april 2012 genomfördes ett samrådsmöte med allmänheten. Intresset för bolagets verksamhet är stort och efter indikationer om att lokalen inte skulle räcka ändrades möteslokalen från Sparbankssalen i Attje (120 platser) till Filmsalen i Folkets hus (260 platser). Mötet annonserades vecka 14 i det lokala annonsbladet, Reklamjournalen, som delas ut till alla hushåll i Jokkmokk. Mötet annonserades även i Norrländska socialdemokraten och Norrbottens-Kuriren den 21 april 2012. I annonsen fanns kontaktperson angiven för den som önskade mer information inför mötet.

Mötet inleddes med en översiktlig presentation av bolaget. Efter kaffepaus övergick presentationen till samråd om provbrytningen. Avslutningsvis redovisades resultat från utförda bakgrundsundersökningar avseende arkeologi samt natur- och vattenundersökningar. Efter mötet lades presentationerna upp på bolagets hemsida.

Synpunkter

Vid mötet framkom oro angående grundvattenavsänkning i området samt risk för att omgivande vattendrag skulle förorenas av verksamheten. Vid mötet fanns ännu inte provbrytningsdikena lokaliseringen definierad vilket skapade viss osäkerhet vid bedömning av påverkan. Det uppkom även frågor kring ersättning för markintrång samt ekonomisk avsättning som säkerhet för efterbehandling av området. Eftersom dessa frågor inte var helt klarlagda innan möte var de svar som avgavs att kontakt kommer att tas med berörda markägare och att avsättning för efterbehandling kommer att ske enligt gängse praxis och kan komma att regleras i kommande beslut om tillstånd.

Frågor uppkom även kring utförandet av naturvärdesinventering och resultaten av provtagningar i vatten. Synpunkter på olägenheter med ökade transporter och damning framfördes, liksom att vildmark kommer att tas i anspråk. Synpunkter och oro framfördes kring att stora olägenheter kan komma att uppstå för rennäringen vid en eventuell gruvdrift.

Fram till 11 maj 2012 fanns möjlighet att lämna synpunkter i samrådet. De skriftliga synpunkter som inkommit har sammanställts i tabellform med bolagets kommentarer i ingiven ansökan med miljökonsekvensbeskrivning och bilagor.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Bolaget inkom med ansökan den 28 juni 2012. Miljöprövningsdelegationen har den 7 augusti 2012 remitterat ansökan till Samhällsbyggarnämnden i Jokkmokks kommun. Ansökan har den 10 augusti 2012 skickats på remiss till Jåhkågasska och Sierges samebyar. Länsstyrelsen i Norrbottens län har beretts tillfälle att yttra sig. Ansökan kungjordes den 10 augusti 2012 i Norrländska Socialdemokraten och Norrbottens-Kuriren.

Samhällsbyggarnämnden lämnade ett yttrande den 11 september 2012. Nämnden anser att en konstruktiv dialog mellan alla sakägare och gruvföretaget ska hållas samt att intentionerna i översiktsplanen och tidigare yttranden från nämnden kvarstår.

Ett yttrande från Jåhkågasska sameby har inkommit den 12 september 2012. Yttrandet sammanfattas nedan.

Samebyn yrkar att bolagets ansökan om provbrytning av malm inte skall beviljas. Samebyn yrkar i andra hand att bolaget ska åläggas att komplettera sin ansökan med en utförligare miljökonsekvensbeskrivning. Samebyn bestrider framställt verkställighetsförordnande.

Samebyn bedriver renskötsel i det tilltänkta etableringsområdet. Området utgör Samebyns åretruntmarker vilket innebär att renskötsel bedrivs i området under stora delar av året. Etableringsområdet utgör ett nyckelområde för Samebyns renskötsel och fyller många viktiga funktioner såsom renbete, uppsamlingsområde, förbindelsefunktion, trivselområde samt flyttleder och rastbeten. Flera av angivna funktioner är utsedda till riksintressen för rennäringen i syfte att skydda dessa mot intrång.

Etableringsområdet kommer att skära av Samebyn i två delar. Detta innebär att renarna inte kommer att kunna vare sig ströva eller flyttas mellan Samebyns olika betesmarker. Under hösten strövar de renar som varit i högfjällen under sommaren fritt ner mot höstlandet och sedermera mot det tilltänkta etableringsområdet samt områdena nedanför detta. Den fria strövningen sker per automatik mot etableringsområdet eftersom detta område utgör ett sambands- och trivselområde för renarna med gott bete, bra strategiska förutsättningar som utgör en förutsättning för att renarna ska kunna ta sig vidare till Samebyns övriga betesmarker. På våren är situationen omvänd då renarna återigen skall passera etableringsområdet, nu på sin väg västerut upp mot kalvningslanden i fjällen. Både höstvinter och vår kommer konsekvenserna av etableringen bli den att i stort sett samtliga renar som strövar fritt inom samebyn kommer att på grund av störningarna vid etableringsområdet välja att vandra ut till angränsande samebyar. Angivna strövningar som är helt fundamentala för samebyns renskötsel förhindras om den ansökta verksamheten tillåts.

På våren flyttar vajorna till sommarfjällen för kalvning. Eftersom vajorna är högdräktiga vid denna tidpunkt är det inte tillåtet att transportera dessa med lastbil. Vajorna är mycket känsliga under denna tid och får inte under några omständigheter utsättas för stress då risken då är stor att vajan spontanaborterar eller att andra komplikationer inträffar. Etableringsområdet är således av avgörande betydelse för det funktionella samband som måste finnas mellan samebyns olika betesområden. Intrång i sambandsområdet innebär således att även andra områden som Samebyn bedriver rennäring i bortfaller.

Enligt rennäringslagen (1971:437) § 23 har sameby rätt att flytta byns renar mellan skilda delar av byns betesområde. Denna möjlighet fråntas samebyn om sökt tillstånd beviljas. Det ska i detta sammanhang noteras att regeringen särskilt har uttryckt att det är av största vikt att respektera de funktionella samband som måste finnas mellan olika delområden för att renskötsel skall vara möjlig och samekulturens fortbestånd därmed garanteras (prop 1985/86:3 s 57-58).

Samebyn kommer också att gå miste om det viktiga bete som området utger. Samebyn är redan i dag hårt trängd av bland annat angränsande samebyar, skogsbruk, vattenregleringar, jakt, rovdjurstryck m.m. Klimatet på senare tid har också medfört att betesförhållandena blivit sämre och mer oförutsägbara. Störningar av den sökta verksamheten kommer dessutom att ske inom ett viktigt betesområde, häribland det viktiga vinterbetesområdetet. Vinterbetet är renskötselns "flaskhals". Att vinterbetet utgör rennäringens flaskhals innebär att tillgången på vinterbete ytterst styr storleken på renhjorden. Kvalitén och kvantiteten av vinterbetet är av avgörande betydelse för renhjordens överlevnad och reproduktion. Bristande fodertillgång vintertid kan leda till att vajorna inte blir dräktiga och resultera i fosterresorptioner och kastningar eller i svaga, underviktiga kalvar som inte har någon reell möjlighet att överleva (se Rehbinder Claes, "Renen och rensjukdomar", 1999, s 47).

Samebyns renskötsel klarar därför inte av att gå miste om den betesmark som etableringsområdet utgör. För de vintergrupper som idag håller till på etableringsområdet saknas alternativa betesmarker.

Om Samebyn inte kan nyttja etableringsområdet för bland annat vinterbete innebär det inte bara en ekonomisk katastrof för Samebyn, det innebär att Samebyn inte längre kan bedriva renskötsel då framförallt vinterbetesmarker kommer att saknas för det renantal som Samebyn har rätt att hålla. Som ovan anges kommer renarna inte heller ha möjlighet att ta sig till de områden som är belägna nedanför etableringsområdet.

När intrång sker på renbetesmarker kan berörda renskötare i vissa fall omstrukturera renskötselarbetet för till exempel bete, samlingar och flyttningar. För Samebyn är det dock inte möjligt att genomföra något omläggningsarbete av renskötseln i området eftersom Samebyn saknar alternativa sambandsfunktioner mellan de delar som bolaget genom sin verksamhet avskär. Vidare saknar Samebyn alternativa funktionella flyttleder med tillhörande rastbeten, alternativa uppsamlingsområden samt alternativa betesmarker till etableringsområdet.

Samebyn ifrågasätter vart de ska "ta vägen" under detta år eller under den tid då angivna åtgärder vidtas? Det är inte möjligt att "ställa av renarna" ett år, eller viss tid eller att under en tid upphöra med renskötsel för att sedan återuppta denna.

Bolaget synes mena att etableringsområdet för den tilltänkta verksamheten endast utgörs av det faktiska område som verksamheten i sig tar i anspråk. Forskning visar dock att gruvverksamhet och andra tekniska ingrepp medför en störningseffekt för renar inom ett större område från störningskällan. Denna forskning har pågått under 15-20 år och har kontinuerligt uppvisat mer och mer samstämmiga resultat. Det finns en påtaglig s.k. undvikelseeffekt för renar av tekniska ingrepp och mänsklig aktivitet. I Norge har forskningen bland annat lagts till grund för domar och ansetts visa att undvikelseeffekter förekommer. Mark- och miljööverdomstolen har också följdriktigt i en dom den 23 november 2011 (mål nr M 824-11) bekräftat att forskningsläget nu är sådant att det kan konstateras att tekniska ingrepp, människonärvaro och buller medför en kraftig störningspåverkan på närliggande renskötsel. Beträffande en vindkraftspark konstaterade domstolen att störningszonen var fem kilometer.

Verksamheten ska enligt ansökan innefatta sprängning, dikning, brytning, anrättning av lagringsplats, jordavlagringar, vattenpumpning, anläggande av sedimentationsbassäng, omfattande transporter till och från mellanlagringsplats och sedan till och från etableringsområdet m.m. Detta kommer att ske med en stor mängd olika maskiner. Totalt kommer minst 150 transporter att ske under flertalet månader. Detta innebär att ett flertal personer kommer att närvara för att arbeta i verksamheten vilket medför stor mänsklig närvaro vid etableringsområdet.

Vidare torde verksamheten också kräva kontinuerliga transporter med fyndmaterial, transport av förbrukningsvaror, reservdelar, diesel m.m. samt transport av personal. De störningar och den störningszon som uppkommer vid aktuell verksamhet kommer härigenom sannolikt att vara betydligt större än den störningszon om 5 kilometer som enligt angiven dom genereras av en vindkraftspark. Även i bullerhänseende torde det vara uppenbart att verksamheten ger upphov till betydligt större störningar än vad en vindkraftspark gör.

Inom det tilltänkta etableringsområdet ligger för rennäringen flera utpekade riksintressen såsom flyttleder, uppsamlingsområde samt rastbeten. För rennäringen utpekade riskintressen innebär enligt miljöbalken 3 kap 5 § att området skall skyddas mot åtgärder som försvårar rennäringens bedrivande. Med anledning av det sätt som Samebyn använder nu aktuellt område och det faktum att området utgör samebys enda sambandsområde mellan de olika betesmarkerna råder det inte något tvivel om att etableringen kommer att föranleda att Jåhkågasska Tjiellde på sikt kommer att upphöra att existera. Förlusten av sambandsfunktionen, betesmark, flyttleder, uppsamlingsområde samt rastebeten kommer att medföra att Samebyn inte kommer att kunna bedriva sin renskötsel. Detta strider mot såväl rennäringslagen, miljöbalken, internationella konventioner som mot regeringsformen (RF 1:2 , 2:15, 2:17) m.m. Regeringen har vid ett flertal tillfällen särskilt uttryckt att rennäringen är en förutsättning för den samiska kulturen, vars fortlevnad måste garanteras (se t.ex. prop. 1985/86:3 s 57 f., prop. 1976/77:80 s. 108 f, bet. 1976/77:KrU43 s. 4 f, rskr. 1976/77:289). Den levande samiska kulturen utgör också en av de fundamentala byggstenarna i världsarvet Laponia. Om renskötseln i området hotas påverkar det således också angivet världsarv.

Regeringen har särskilt uttryckt att det måste finnas grundläggande förutsättningar för rennäringen inom varje sameby. Sådana förutsättningar handlar om att det skall finnas en säker tillgång till sådana områden som har avgörande betydelse för möjligheterna att bedriva renskötsel. Som exempel nämns flyttleder, sambandsområden, uppsamlingsområden och betesområden. Dessa områden upptas också ofta som riksintressen för rennäringen, så även i detta fall.

Samebyn erinrar om att det allmänna intresset för rennäringen inte enbart utgörs av riksintressen utan omfattar i stort sett hela samebyns markanvändningsområden. Enligt miljöbalken skall det allmänna intresset så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande. De områden som utgör riksintresse skall utan vidare skyddas mot sådana åtgärder. Riksintressen för rennäringen utgörs också av s.k. kärnområden med vilket avses områden där renarna hålls stationärt för bete, brunst och kalvning samt strategiska områden i form av svåra passager och huvudflyttleder med tillhörande rastbeten. Det nu aktuella området är som ovan anges både ett viktigt sambandsområde, trivselområde, förbindelseområde, betesområde och kärnområde vil-

ket gör området oersättligt för Samebyn. Med anledning härav utgör etableringsområdet också ett sådant område som skall skyddas särskilt.

Inom det tilltänkta etableringsområdet ligger en för rennäringen genom riksintresse skyddad flyttled med tillhörande rastbeten. Eftersom rennäringen inte är ett objekt som skall skyddas, utan en verksamhet vars delområden är beroende av varandra, har funktionella samband, såsom till exempel flyttleder, ofta status som riksintressen, så även i detta fall. Om den ansökta verksamheten tillåts kommer Samebyns flyttled och intilliggande rastbeten att tillintetgöras. Detta innebär att funktionella samband mellan samebyns betesmarker kommer att saknas vilket i sin tur innebär att Samebyns fortsatta verksamhet med all säkerhet inte kan bedrivas. Samebyn saknar alternativa funktionella flyttvägar till den flyttväg som tillintetgörs genom den tilltänkta etableringen.

En annan anledning till att flyttleder utpekas som riskintressen för rennäringen är att tydliggöra vikten av en hänsynsfull markanvändning och fysisk planering. Eftersom störningsmoment längs nu aktuell flyttled medför att förflyttningar mellan samebyns olika betesmarker omöjliggörs har ansvariga myndigheter (i detta fall Sametinget och Länsstyrelsen) valt att utpeka Samebyns huvudflyttled i etableringsområdet som ett riksintresse för rennäringen. För att funktionen med riksintresse skall fungera måste utpekade riksintressen respekteras av utomstående exploatörer och beslutande myndigheter. Detta innebär att någon exploateringsverksamhet inte kan bedrivas i närheten av nu aktuella flyttleder, och framförallt inte helt blockera dessa, vilket är fallet om den sökta verksamheten tillåts.

Även Samebymedlemmarnas jakt och fiske i etableringsområdet kommer att gå förlorat om den sökta verksamheten tillåts. Jakt och fiske är viktiga intäkter för de renskötande Samebymedlemmarna. Om sökt verksamhet tillåts kommer Samebymedlemmarnas fiskeverksamhet ibland annat Skalka, Parkijaure och Randijaure att påverkas.

När det gäller Samebyns kumulativa effekter kan anges att Samebyn redan nu har omfattande ingrepp i sitt renskötselområde. Parkijaure kraftstation, och även effekterna av utsläppet från Seitevare kraftstation, har redan havererat enorma arealer renbetesmark kring det aktuella området, Björkholmen. Angiven störning sammantaget med den nu sökta verksamheten kommer att medföra att 80-90 procent av Samebyns hela areal i området helt kommer att bortfalla.

Om det nu aktuella området bortfaller för renskötseln i området finns det inga reella förutsättningar för Samebyn att fortsätta bedriva en ekonomiskt hållbar renskötsel. Den sökta verksamheten är med beaktande av det anförda inte acceptabel och ansökan bör härav inte beviljas.

Den miljökonsekvensbeskrivning som bifogats ansökan är inte i det skick att den uppfyller de krav som en miljökonsekvensbeskrivning av detta slag ska uppfylla.

En miljökonsekvensbeskrivning skall beskriva och identifiera de direkta och indirekta effekterna av en planerad verksamhet. För att syftet med en miljökonsekvensbeskrivning skall uppnås krävs att sökanden utgår aktuell forskning samt omständigheter i övrigt som kan anses vara nödvändiga. Den av bolaget framtagna miljökonsekvensbeskrivningen utgår inte från dagsaktuellt kunskapsläge vad gäller forskningsrön avseende

störningseffekter på ren. Ej heller redogör bolaget för vilken forskning som finns att tillgå.

Miljökonsekvensbeskrivningen omfattas av direkta felaktigheter i avgörande delar. Bland annat anförs på sidan 3 under rubriken "Icke teknisk sammanfattning" att "det finns riksintressen för rennäringen både norr och söder om området i form av flyttleder och rastbeten". Samma påstående förekommer på sidan 17 i bilagan "Underlag för bedömning av konsekvenser på rennäringen". Påståendet att riksintressen förekommer i nära anslutning till etableringsområdet är felaktigt.

Etableringsområdet påverkar såväl rastbeten som nyckelområden i både söder och norr. Eftersom etableringsområdet som minst skall innefatta en störningszon om fem kilometer är flyttlederna belägna ***inom etableringsområdet.*** Av bifogade kartor, bilaga 1, framgår att flyttled, rastbeten och nyckelområde i allra högsta grad ligger inom etableringsområdet. Enligt Bolagets redovisning, se karta i miljökonsekvensbeskrivningen sidan 18 kap 5, avser det inte att för den nu sökta verksamheten nyttja "undersökningsområdet kallak 1". Bolaget synes endast ha markerat ett rosa streck precis där det avser att anlägga "dikena" för provbrytningen. Störningarna kommer dock naturligtvis vara enormt mycket större än detta rosa streck. Verksamheten kommer att påverka hela Björkholmenområdet, och särskilt Samebyns flyttleder och rastbeten. Bolaget redovisar en felaktig och ofullständig bild av det s.k. etableringsområdet. Om sprängning eller dylikt sker vid "det rosa streck" som bolaget markerat på sin karta är det helt uppenbart att Samebyns ena flyttled vilken bara ligger cirka 1 kilometer bort kommer att beröras. De rastbeten som tillhör flyttleden ligger dessutom helt i anslutning till själva platsen där brytning ska ske. Som ovan anförts utgörs etableringsområdet dessutom inte bara av det faktiska område som verksamheten i sig tar i anspråk. Det tillkommer ytterligare en undvikelseeffekt om minst fem kilometer vid de tekniska ingrepp som det nu är fråga om. Den sökta verksamheten påverkar även Samebyns andra flyttled i området, vilken kommer från Åtemjaureområdet, (även denna flyttled är markerad på kartan). Bland annat kommer för verksamheten nödvändiga transporter och övrig omfattande trafik att medföra att angiven flyttled "stängs av" och härav inte kunna nyttjas av Samebyn. Detta innebär också att Samebyns renbete i Åtemjaureområdet inte heller kommer att kunna kan nyttjas.

Vidare är miljökonsekvensbeskrivningen överlag missvisande, bristfällig och osammanhängande. Uppgifter saknas om hur renskötseln i området faktiskt bedrivs, den sökta verksamhetens påverkan på rennäringen, den sökta verksamhetens påverkan på Samebymedlemmarnas jakt och fiske i området, intrångens psykologiska dimension, samekulturen, betesmarker, markvegetation, flyttvägar, väderförhållanden, andra i området verkande exploatörer och organisationer, växtlivet, djurarter i området, rennäringens betydelse för vegetationen i området, etc. Vidare saknar miljökonsekvensbeskrivningen en fullgod beskrivning av den lagstiftning som berör rennäringen och den skyddslagstiftning denna åtnjuter. miljökonsekvensbeskrivningen saknar också en genomgripande analys av rennäringens förhållande gentemot andra näringar som är starkt förknippade med markanvändning. Tidsangivelsen i miljökonsekvensbeskrivningen är också för löst hållen varav en mera exakt tidsangivelse för den sökta verksamheten efterfrågas. Vid bedömningen av om verksamheten kan tillåtas i nu aktuellt område måste de sammanlagda intrången i Samebys renbetesmarker ses i sin helhet, den s.k. kumulativa effekten måste redovisas. miljökonsekvensbeskrivningen saknar helt uppgifter om

de kumulativa effekter som uppstår för rennäringen om den sökta verksamheten tillåts. För att prövningsmyndigheten skall kunna göra en riktig bedömning angående tillåtligheten av den ansökta verksamheten måste den ha fullgott underlag härför. Sådant underlag saknas.

Med tillämpning av försiktighetsprincipen skall den sökta verksamheten inte tillåtas då påverkan på rennäringen ej utretts. De allvarliga bristerna i miljökonsekvensbeskrivningen utgör hinder för att meddela tillstånd till den sökta verksamheten. Det kan i detta sammanhang erinras om att det är sökanden som skall visa att den sökta verksamheten inte påverkar rennäringen i området på ett oacceptabelt sätt vilket Bolaget inte har gjort, eller ens försökt att göra.

Bolaget uppfyller inte heller det kunskapskrav som miljöbalken uppställer för sådan typ av verksamhet som det nu är fråga om. Kunskapskravet innefattar kunskap om den rennäringsverksamhet som bedrivs i det tilltänkta etableringsområdet vilket bolaget uppenbarligen helt saknar kännedom om.

Med anledning av ovanstående hemställer Samebyn i andra hand att bolaget åläggs att komplettera och redigera till ansökan bifogad miljökonsekvensbeskrivning.

Ett yttrande från Sierges sameby har inkommit den 13 september 2012. Yttrandet sammanfattas kortfattat nedan eftersom yttrandet i många delar överensstämmer med yttrandet från Jåhkågasska sameby.

Samebyn yrkar att bolagets ansökan om provbrytning inte ska beviljas. Samebyn yrkar i andra hand att bolaget ska åläggas att komplettera ansökan med en utförligare miljökonsekvensbeskrivning. Samebyn bestrider framställt verkställighetsförordnande.

Samebyn bedriver renskötsel i och i nära anslutning till det tilltänkta etableringsområdet. Området utgör samebyns åretruntmarker vilket innebär att renskötsel bedrivs i området under stora delar av året. Bolagets planerade aktiviteter påverkar inte bara samebyns markanvändning i anslutning till etableringsområdet utan påverkar även bland annat samebyns flyttleder samt kärnområden utanför etableringsområdet. Bolagets verksamhet kommer att ha en direkt effekt på samebyns möjlighet att bedriva renskötsel främst på grund av den störningszon som uppstår samt den ökade transport som kommer att ske till och från området samt längs Kvikkjokkvägen. Det finns stor risk för att antalet renpåkörningar kommer att öka vilket innebär utöver den faktiska förlusten av ren att det tillkommer ytterligare konsekvenser orsakade av dessa såsom merkostnader för bevakning, eftersök av påkörd ren mm.

Störningarna av den sökta verksamheten kommer dessutom att ske inom ett viktigt betesområde, häribland det viktiga vinterbetesområdet. Den miljökonsekvensbeskrivning som bifogats ansökan är inte i det skick att den uppfyller de krav som en miljökonsekvensbeskrivning av detta slag ska uppfylla. Bolagets slutsatser avseende konsekvenserna för rennäringen och den samiska markanvändningen ej kan ses som tillräckligt utredda. Konklusionen blir således att inlämnad miljökonsekvensbeskrivning ej kan

ligga till grund för en tillståndsprövning. Miljökonsekvensbeskrivningen är överlag missvisande, bristfällig och osammanhängande. Uppgifter saknas om hur renskötseln i området faktiskt bedrivs, den sökta verksamhetens påverkan på rennäringen, påverkan på samebymedlemmarnas jakt och fiske i området, intrångens psykologiska dimension, samekulturen, betesmarker, markvegetation, flyttvägar, väderförhållanden, andra i området verkande exploatörer och organisationer, växtlivet, djurarter i området, rennäringens betydelse för vegetationen i området, etc. Miljökonsekvensbeskrivningen saknar helt uppgifter om de kumulativa effekter som uppstår för rennäringen om den sökta verksamheten tillåts.

Ett yttrande har inkommit från Tor Lundberg. Tor informerar att pilgrimsfalk har häckat på berget Átjek denna sommar. Berget ligger i omedelbar anslutning till det tänkta gruvområdet. Om det blir gruvdrift kommer pilgrimsfalkens framtida möjligheter till häckningar på denna plats att spolieras. Vidare har Tor funnit lämningar av mer än hundra år gamla timringar vid sjön, vilket inte framgår av Riksantikvarieämbetets nättjänst Fornsök. Området verkar inte vara ordentligt genomsökt. Tor önskar att den arkeologiska undersökningen vid Gállokjávrre (Kallak) görs om.

Miljöprövningsdelegationen har översänt yttrandena till bolaget för kännedom och tillfälle att inkomma med eget yttrande.

Bolaget inkom den 5 oktober 2012 med ett eget yttrande. I yttrandet framförs följande.

Bolaget vill klargöra att det nu är frågan om att pröva en ansökan om provbrytning. Resultatet av provbrytningen kommer att användas som underlag för senare planering och bedömning av om det finns förutsättningar för en framtida gruvdrift. Den planerade provbrytningen är mycket begränsad i både tid och omfattning. Sammanfattningsvis är det frågan om en brytning som kommer att ske under totalt cirka 3 veckor. Brytningen kommer att ske inom cirka 6 diken med en längd upp till 50 meter.

De invändningar som görs mot en framtida gruvbrytningsverksamhet ska enligt fast praxis inte prövas i ett mål om provbrytning utan det är den eventuella påverkan från provbrytningen som ska prövas.

Tor Lundberg

Tor Lundberg har framfört invändningar mot att en framtida gruvdrift kan påverka framtida möjligheter för den pilgrimsfalk som under sommaren har häckat på berget Átjak. En framtida ansökan om tillstånd för gruvbrytning kommer att innehålla en utförlig redovisning av konsekvenserna för pilgrimsfalk och andra vilda fåglar i närområdet. Den aktuella provbrytningen kommer dock inte att ha en påverkan på den nu aktuella pilgrimsfalken.

Tor Lundberg har också framfört att det finns fornlämningar i området som inte är ordentligt genomsökta. Den aktuella provbrytningen kommer inte att påverka fornlämningar. Enligt 2 kap. 6 § lag (1998.950) om kulturminnen är det förbjudet att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning utan tillstånd enligt kulturminneslagen. Den som gör ett arbetsföretag som kan beröra en fornlämning måste också samråda med länsstyrelsen enligt kulturminneslagen. Bolaget kommer att säkerställa att lagens krav följs vid en framtida gruvbrytning, men det är inte en fråga som prövas nu och den prövningen sker huvudsakligen inom ramen för kulturminneslagen.

Jåhkåggaska tjiellde och Sirges sameby

Jåhkåggaska tjiellde och Sirges sameby uttrycker oro för vilka konsekvenser den planerade provbrytningen kan få för deras verksamhet.

Bolaget vill ännu en gång poängtera att det nu är frågan om att pröva tillåtligheten av en provbrytning, som är mycket begränsad i omfattning och tid. Området som kommer att beröras är av mycket begränsad omfattning, cirka 0,15 kvadratkilometer. I förhållande till respektive samebyars renskötselområden är det en oansenlig del (mindre än 0,0002 %). Bolaget är dock väl medvetet att provbrytningen skulle kunna medföra störningar för renar i en något större zon och att man inte bara kan relatera till yta när det gäller störningarnas betydelse utan att man också måste beakta områdets betydelse för rennäringen och funktionella samband mellan olika områden. Men även med detta i beaktande är det uppenbart att den nu aktuella provbrytningens konsekvenser för reningen måste anses mycket marginell. Bolaget föreslår att frågor om krav på samråd med samebyn för att undvika att brytningsarbetena utförs när renar befinner sig i området regleras inom ramen för den arbetsplan som ska fastställas av bergsstaten enligt mineral-lagen.

Det hävdas vidare att det finns brister i miljökonsekvensbeskrivningen rörande rennäringen. I denna del vill bolaget framföra att det är av stor vikt att samebyarna vill samarbeta och bidra med den kunskap och erfarenhet som de besitter när det gäller renskötseln. De uppgifter som finns i miljökonsekvensbeskrivningen rörande rennäringen och vilken påverkan som provbrytningen får måste emellertid anses tillräcklig utifrån den begränsade verksamhet som det faktiskt är frågan om.

Bolaget avsikt är att vid en framtida gruvbrytning säkerställa att påverkan på rennäringen begränsas så långt som överhuvudtaget är möjligt och att eventuella kvarvarande konsekvenser kompenseras. Det förutsätter emellertid att samebyarna framöver medverkar i en dialog med Bolaget och delar med sig av sina kunskaper och erfarenheter, även om Bolaget är medvetet om att samebyarna i sak motsätter sig verksamheten.

Några övriga yttranden har inte kommit in till miljöprövningsdelegationen.

MILJÖPRÖVNINGSDELEGATIONENS BEDÖMNING

Bolagets ansökan omfattar en tillståndspliktig och en anmälningspliktig verksamhet enligt 9 kapitlet miljöbalken och 5 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd samt bilagan till denna förordning. Den anmälningspliktiga verk-

samheten uppställning och drift av kross- och sorteringsverk prövas i detta ärende som en tillkommande verksamhet genom dess beskrivning i ärendet.

Miljöprövningsdelegationen ska även vid sin prövning bedöma hur bolaget iakttar hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken.

Ärendet

Provbrytning av järnmalm avses bedrivas inom ett området som av samebyarna nyttas året runt men i huvudsak under vinterperioden som ett vinterbetesområde. Verksamheten kommer att inledas med arbeten omfattande bland annat avbaning, borrning, sprängning och grävning samt transporter till mellanlagret av utbruten malm. Provbrytningen kommer att bedrivas inom ett 16 hektar stort verksamhetsområde och påverka cirka 2 hektar mark genom anläggandet av högst 6 diken om 50 meters längd och cirka 1,5 meters djup samt en upplagsplats för utbruten malm. De inledande arbetena kommer enligt ansökan tidsmässigt att omfatta en period av tre veckor. Därefter kommer malmen att transporteras från verksamhetsområdet under ett flertal månader. Det totala antalet transporter har uppgivits till 150 stycken enkel väg.

Miljöprövningsdelegationen har under den tid bolaget genomfört samrådet, innan ansökan inlämnades, emottagit i huvudsak kopior på synpunkter/yttranden som skickats till bolaget från boende i närområdet invid den sökta verksamheten samt andra medborgare. Synpunkterna som inlämnats till bolaget och som redogjorts för kan sammanfattas att beröra oro för etableringen av en gruva i området, störningar i form av buller och damning, påverkan på natur- och vattenmiljön, störningar för rennäringen samt påverka på landskapsbilden och de värden som är knutna till den orörda vildmarken i kommunen. De inlämnade synpunkterna/yttrandena avstyrker i huvudsak sökt verksamhet.

I området söder om väg 805, mellan Björkholmen och Randijaur, är den pågående markanvändningen skogsbruk och renskötsel. Ytan uppgår till cirka 5 950 hektar. Renskötsel har i området bedrivits under en mycket lång tid. Skogsbruket som i detta sammanhang är en relativt sett sentida företeelse bedrivs av enskilda markägare och Jokkmokks Allmänningsskogar. Enligt uppgifter från Skogsstyrelsen om avverkade arealer i detta område kan konstateras att det under en tioårsperiod från år 2000 räknat avverkats en årlig areal om cirka 21 hektar.

Hänsynsreglerna och verksamhetens inverkan på miljön

Den miljöpåverkan som bolagets verksamhet främst kan ge upphov till är – förutom ingreppet i naturmiljön och landskapsbilden – olägenheter form av buller och damning för den närmaste omgivningen och påverkan på rennäringen.

Miljöprövningsdelegationen anser mot denna bakgrund att de hänsynsregler som främst berörs är försiktighetsprincipen och val av plats.

Försiktighetsprincipen

Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken ska verksamhetsutövaren bland annat utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa och miljön.

Provbrytningen av järnmalm kommer att ge upphov till störningar i form av bland annat buller och damning i närområdet till provbrytningen och kan komma att innebära en viss påverkan på rennäringens intressen i området på grund av transportrörelser samt övrig verksamhet i området. Verksamheten ska bedrivas på ett sådant sätt att buller och damning hålls inom godtagbara nivåer. Tillståndet har också förenats med villkor som syftar till att minimera störningarna under verksamhetens bedrivande och efter genomförd provbrytning. Bolaget har i sin ansökan redovisat vissa begränsningar, skyddsåtgärder och försiktighetsmått. Miljöprövningsdelegationen bedömer att dessa – tillsammans med de villkor som miljöprövningsdelegationen förenar tillståndet med – uppfyller de krav som försiktighetsprincipen ställer.

Val av plats

Enligt 2 kap. 6 § miljöbalken ska för verksamheten väljas en plats som är lämplig bland annat med hänsyn till miljöbalkens mål och så att ändamålet med verksamheten kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Sirges och Jåhkågasska samebyar har inkommit med yttranden. Samebyarna avstyrker sökt verksamhet och hemställt verkställighetsförordnande.

Invid platsen för provbrytning finns riksintressen enligt 3 kap. 5 § miljöbalken för rennäringen i form av flyttleder och rastbete på ett avstånd mellan 300 till 1300 meter från provbrytningens verksamhetsområde. Enligt 3 kap. 5 § miljöbalken ska mark- eller vattenområden som är av betydelse för rennäringen eller yrkesfisket eller för vattenbruk, så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande. Enligt 3 kap. 5 § 2 st. miljöbalken ska områden utpekade som riksintressen skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande.

Området är viktigt för samebyn vid flytt av renar samt som vinterbete. Området nyttjas främst vintertid men renar kan finnas i området även vid andra tider på året. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att verksamheten ska bedrivas under den period då renskötsel i huvudsak inte bedrivs i området. Sökt verksamhet med brytning och materialhantering fram till uppläggning kommer i huvudsak att bedrivas under tre veckor. Därefter kommer uttransporter att ske fram till den period därefter området kommer att nyttjas för renskötsel. Tillståndet gäller två år efter den tidpunkt tillståndet tagits i anspråk.

Vid en jämförelse med det pågående skogsbruket i området kommer provbrytningen ta cirka 2 hektar i anspråk under ett års tid varinom diken och upplagsytan ska efterbehandlas. Skogsbruket i området mellan Randijaure och Björkholmen har de senaste 10 åren från år 2000 räknat avverkat drygt 20 hektar årligen. Förlusten av renbetet genom avverkning eller annan påverkan från provbrytningen, av 2 hektar skogsmark får i detta

sammanhang anses vara begränsad varför miljöprövningsdelegationen bedömer att detta i sig inte kan påtagligt försvåra rennäringens bedrivande.

Den sökta verksamheten inklusive transporter kan komma att innebära störningar som kan inverka negativt för rennäringen. De av samebyarna nämnda störande verksamhetsmomenten ska bedrivas under den period då renskötsel huvudsakligen inte bedrivs i området. Verksamhetens kumulativa störningseffekt kan därför inte anses vara så stor att tillstånd till provbrytning inte kan meddelas. Eftersom sökt verksamhet kommer att bedrivas under den period då rennäring i huvudsak inte bedrivs, förlusten av renbete är begränsad och att bolaget har att efterkomma meddelade villkor bedömer miljöprövningsdelegationen att sökt verksamhet inte påtagligt försvårar rennäringens bedrivande.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att den plats där bolaget avser att bedriva verksamheten inte berör några andra riksintressen samt att verksamheten inte kommer att strida mot någon detaljplan eller områdesbestämmelse. Verksamheten berör inte direkt något för miljöprövningsdelegationen känt naturvårdsobjekt. Mot bakgrund av vad som framkommit i ärendet samt de uppgifter som redovisats i ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen bedömer miljöprövningsdelegationen att verksamheten lokaliserats till en sådan plats att ändamålet med täkten kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Miljöprövningsdelegationen anser därför att verksamheten uppfyller de krav som ställs i miljöbalken för en lämplig lokalisering.

Miljöprövningsdelegationen anser att bolaget genom sin ansökan och miljökonsekvensbeskrivning visat att även övriga hänsynsregler i 2 kap. miljöbalken uppfylls i godtagbar utsträckning.

Miljöprövningsdelegationens sammanfattande bedömning

Den av bolaget sökta provbrytningen av järnmalm som prövas i detta ärende kan tänkas förorsaka störningar för i första hand rennäringen.

Miljöprövningsdelegationen anser att de åtaganden som bolaget har gjort, däribland att bedriva verksamheten under den period då renskötsel i huvudsak inte bedrivs i området samt begränsningar av störning i form av buller och damning är betydelsefullt.

Miljöprövningsdelegationen anser även att det är av stor vikt att provbrytningen, av hänsyn till rennäringen, genomförs inom en så kort tidsperiod som möjligt. Av denna anledning och med vägledning av vad bolaget har uppgivit i ansökan har tillståndet med stöd av 16 kap. 2 § miljöbalken tidsbegränsats till två år. Den faktiska tid som bolaget har på sig att genomföra sökt verksamhet är, genom fastställda villkor, väsentligt kortare än de två år som tillståndet omfattar såtillvida inte ett dokumenterat medgivande från berörd sameby och godkännande från tillsynsmyndigheten erhålls.

Eftersom transporterna av provbruten malm kommer att äga rum under en begränsad tid och i begränsad omfattning anser miljöprövningsdelegationen att det inte uppstår några påtagliga negativa miljöeffekter av denna del av verksamheten varken för enskilda eller rennäringen.

Miljöprövningsdelegationen anser att de åtaganden och åtgärder som bolaget avser att vidta, i kombination med de villkor som föreskrivs i detta beslut, utgör tillräckliga försiktighetsmått för att förebygga att verksamheten medför störningar eller olägenheter av betydelse. Villkoren eller begränsningarna i tillståndet i övrigt kan heller inte anses orimliga för bolaget att uppfylla.

Eftersom den planerade provbrytningsområdet är beläget i närheten av natur med visst värde anser miljöprövningsdelegationen att det är av stor vikt att naturmiljön inte påverkas negativt av den planerade verksamheten utöver de ytor som nödvändigtvis måste tas i anspråk för provbrytningen inklusive lagring av utbruten malm. Miljöprövningsdelegationen anser därför att bolaget ska bedriva verksamheten med minsta möjliga påverkan på de naturvärden som finns i anslutning till provbrytningsplatserna.

Mot denna bakgrund anser miljöprövningsdelegationen sammanfattningsvis att verksamheten går att förena med de allmänna hänsynsreglerna och målen i miljöbalken samt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna.

Miljöprövningsdelegationen anser därför att det finns förutsättningar för att ge tillstånd till verksamheten.

Motivering till villkoren

För att förebygga att verksamheten föranleder skador eller olägenheter för människors hälsa eller miljön anser miljöprövningsdelegationen att tillståndet, med stöd av 16 kap. 2 § miljöbalken, ska förenas med vissa villkor. Villkoren behövs för att minimera påverkan på naturmiljön, rennäringens intressen i området samt för att tillse att området återställs efter genomförd provbrytning.

Miljöprövningsdelegationen anser att bolaget ska bedriva verksamheten i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökan inklusive vidtagande av åtgärder för att begränsa mark-, vatten- och luftföroreningar samt andra störningar för omgivningen. Ändringar i förhållande till vad som uppgivits i ansökan ska föregås av en anmälan till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten har då möjlighet att godkänna ändringen såtillvida ändringen inte bedöms medföra att en olägenhet av betydelse för människors hälsa eller miljön kan uppkomma.

Med hänsyn till de intressen som rennäringen har i området fastställs ett villkor för verksamhetstider över året. Villkoret behövs för att minimera de störningar som skulle kunna uppstå under den tid då rennäringen i huvudsak nyttjar området.

Bolaget har i ansökan angett att om ingen vidare gruvbrytning kommer att ske ska området efterbehandlas. Miljöprövningsdelegationen anser att bolaget ska vidta återställningsåtgärder. Mot bakgrund av att området är viktigt för rennäringen samt att det kan förflyta lång tid innan ett eventuellt tillstånd till gruvdrift meddelas finner miljöprövningsdelegationen att området ska efterbehandlas.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning är att identifiera och beskriva de effekter som en planerad verksamhet kan medföra på omgivningen och på hushållningen med naturresurser. Vidare ska beskrivningen möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön.

Miljöprövningsdelegationen bedömer med hänsyn tagen till i ärendet framförda synpunkter från samebyarna och enskilda medborgare, omfattningen på sökt verksamhet och dess tidsutdräkt att miljökonsekvensbeskrivningen utgör ett tillräckligt underlag för att göra en samlad bedömning av den planerade verksamhetens inverkan på rennäringens intressen i området, miljön och människors hälsa. Miljöprövningsdelegationen anser därför att miljökonsekvensbeskrivningen kan godkännas enligt 6 kap. 9 § miljöbalken.

Säkerhet

Bolaget har ställt en säkerhet om 600 000 kronor till bergsstaten och yrkar att den även ska gälla för miljöprövningsdelegationens tillstånd till provbrytning. Eftersom tillståndet till provbrytning meddelas av länsstyrelsens miljöprövningsdelegation med stöd av miljöbalken och inte med stöd av minerallagen och Bergsstaten som prövande myndighet ska bolaget ställa en säkerhet till miljöprövningsdelegationen.

Miljöprövningsdelegationen beslutar därför med stöd av 16 kap. 3 § miljöbalken att tillståndets giltighet är beroende av att bolaget ställer en säkerhet som uppgår till 200 000 kr. Säkerheten ska täcka kostnader för de efterbehandlingsåtgärder i området som verksamheten kan komma att kräva.

Tidpunkt när beslutet börjar gälla

Eftersom det under ärendets handläggning framförts synpunkter från motstående intressen på sökt verksamhet beslutar miljöprövningsdelegationen att detta beslut, enligt 24 kap. 1 § miljöbalken, får tas i anspråk när det vunnit laga kraft.

Igångsättningstid

För att undvika att det för miljöfarlig verksamhet finns tillstånd som inte används av verksamhetsutövaren ska miljöprövningsdelegationen enligt 22 kap. 25 § 2 st. miljöbalken besluta vilken igångsättningstid av verksamheten som ska gälla.

Miljöprövningsdelegationen anser därför att den verksamhet som detta beslut avser måste påbörjas senast inom tre år från lagakraftvunnet beslut. I annat fall upphör tillståndet att gälla.

Delgivning av beslutet

Eftersom delgivning ska ske med en obestämd krets personer anser miljöprövningsdelegationen att beslutet ska delges genom kungörelsedelgivning enligt delgivningslagen. Kungörelsen ska inom tio dagar från dagen för detta beslut införas i Post- och inrikes tidningar samt ortstidningarna Norrländska Socialdemokraten och Norrbottens-Kuriren.

Beslutet hålls tillgängligt på länsstyrelsen, miljöskyddsenheten, Stationsgatan 5 i Luleå och på Samhällsbyggaravdelningen i Jokkmokks kommun. Delgivning anses ha skett två veckor efter detta beslut.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen i Umeå. I bilagan finns närmare upplysning om hur man gör.

DE SOM HAR DELTAGIT I BESLUTET

Beslut har fattats av länsstyrelsens miljöprövningsdelegation, som består av ordföranden Lars Nyberg och miljösakkunnig Kenneth Fors.

Beredande tjänsteman i detta ärende har varit Örjan Osterman.

Lars Nyberg

Kenneth Fors

Örjan Osterman

Bilaga:

Hur man överklagar
Översiktskarta, bilaga A
Karta över verksamhetsområdet, bilaga B

Fotokopians överensstämmelse med originalet intygas:

Kopia med bilagor till:

Kent Mattsson, Blåbärsstigen 5, 962 33 JOKKMOKK
Caisa Isaksson, Stengatan 6, 962 31 JOKKMOKK
Uno Isaksson, Box 242, 962 26 JOKKMOKK
Olof Isaksson, Box 18, 962 21 JOKKMOKK
Jokkmokks Allmänningsskogar, Klockarplatsen 1, 962 32 JOKKMOKK
Bertil Isaksson, Storbyvägen 72 H, 782 35 MALUNG
Christina Wallbing, Herrgårdsvägen 24, lgh 1404, 194 78 UPPLANDS VÄSBY
Länsstyrelsen, Naturvårdsenheten
Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM
Trafikverket, Box 810, 781 28 BORLÄNGE
Skogsstyrelsen Region Nord, Box 50123, 973 24 LULEÅ
Lantmäteriet, Box 1111, 462 28 VÄNERSBORG + ekonomisk karta
Skatteverket Norrbotten, Box 507, 826 27 SÖDERHAMN
Aktförvararen
Jokkmokks kk. Samhällsbyggarnämnden, Box 85

Bilaga 2

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

Ink 2012 -11- 16

Akt..... M 2763-12
Aktbil..... 2

UMEÅ TINGSRÄTT
Domare 2:3
INKOM: 2013-01-31
M 2763-12
AKTBIL:

Till:
Mark-och miljödomstolen
Via:
Länsstyrelsen i Norrbottens län,
971 86 LULEÅ
Epost:
Norrbotten@lansstyrelsen.se

Från:
May-Britt Öhman
Sigurd Rings Gata 16
126 51 Hägersten
Epost: may-britt.ohman@gendermail.se
Telefon: 070 28 88 662

Öhmans relation till området, vattendragen, Lule älv, Östersjön:
Forskare med särskilt fokus på Lule älv och dammsäkerhet, (Uppsala Universitet)
Dessutom är jag fastighetsägare inom Jokkmokks kommun,
Allmänningsdelägare i Jokkmokk och berörd allmänning, fastighetsägare inom Luleå kommun,
och boende i Stockholm och därmed direkt koppling till Östersjön för rekreation och fiske.

ÖVERKLAGAN

Härmed överklagas beslut av Länsstyrelsen Norrbotten, Miljöprövningsdelegationen daterat 201210, 551-6704-12 2510-134 och underlag Aktbilaga 16
" Tillstånd enligt miljöbalken för provbrytning av järnmalm inom del av fastigheterna Björkholmen 1:2, Björkholmen 5:1 och Allmänningsskogen S:1 i Jokkmokks kommun
Verksamhetskoder 13.50, 10.50 KoordinaterN= 7414366 E= 681512 (Sweref99)"

Överklagan insändes såsom offentlig epost, med digital signatur, och kompletteras med en pappersversion med namnunderskrift inom fyra veckor från epostversionen. Jag/vi begär att få en bekräftelse med diarienummer på epostinsänd överklagan.

Jag/vi yrkar att beslutet bör ändras enligt följande:

1) I första hand att Jokkmokk Iron Mines ABs ansökan om provbrytning av malm avslås helt och hållet.
2) I andra hand att tidpunkten för provbrytningen av malm flyttas fram till efter att en uppföljning har gjorts av de fornminneslämningar som har redovisats samt ytterligare fynd som har gjorts efter det men ännu ej redovisats. (Se Bilaga 1: "Bilaga till Rapport

Gállokjaure. Gunilla Larsson. Rapport 2012:1. Revita Archaeology and History. Arkeologisk utredning 21/9-25/9 2012."

3) I tredje hand att miljökonsekvensbeskrivningen som är underlag för miljöprövningen underkänns.

4) I fjärde hand att ett villkor för ett tillstånd för provbrytning är genomförande av en ny miljökonsekvensbeskrivning som genomförs i samrådan med kompetens inom dammsäkerhet och vattenresurser, samt enligt de riktlinjer som har getts av MSB, Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap och de frågor som tidigare har ställts ifråga om påverkan på existerande vattenkraftsdammar i området. (Se bilaga 2 - specifikt yttrande från MSB –Mikael Eriksson)

I femte hand – vid ett eventuellt tillstånd till provbrytning bör nedan uppradade summor och därtill knutna användningsområden utgöra villkoren för "ekonomisk säkerhet":

A) Att om ett tillstånd till provbrytning ges skall detta tillstånds giltighet vara beroende av att bolaget ställer säkerhet i form en deponerad summa av 20 miljoner kronor hos Länsstyrelsen. Denna säkerhet skall täcka kostnaderna för avslutningsåtgärder och andra återställningsåtgärder som verksamheten kan komma att föranleda. Säkerheten ska ställas till miljöprövningsdelegationen och förvaras av länsstyrelsen.

B) Att om ett tillstånd till provbrytning ges skall detta tillstånds giltighet vara beroende av att bolaget ställer säkerhet i form en deponerad summa av minst 20 miljoner kronor hos Länsstyrelsen. Denna säkerhet skall täcka kostnaderna vara tillgängliga för det första för kontinuerliga vattenprover i grundvatten och ytvatten för att kontrollera utsläpp från sedimenteringsdammar och andra avfallsplatser. Säkerheten ska ställas till miljöprövningsdelegationen och förvaras av länsstyrelsen.

C) Att om ett tillstånd till provbrytning ges skall detta tillstånds giltighet vara beroende av att bolaget ställer säkerhet i form en deponerad summa av minst 50 miljoner kronor hos Länsstyrelsen. Denna säkerhet skall täcka kostnader för Länsstyrelsens uppdrag att kontrollera dammsäkerhet – sedimenteringsbassängernas säkerhet - under pågående provbrytning samt och upp till högst 15 år efter avslutad provbrytning. Säkerheten ska ställas till miljöprövningsdelegationen och förvaras av länsstyrelsen.

D) Att om ett tillstånd till provbrytning ges skall en säkerhet om minst 50 miljoner deponeras hos Länsstyrelsen. Denna säkerhet skall täcka kostnader för negativ påverkan på turistföretag och andra näringar inom Jokkmokk kommun, och främst då samiskrelaterade näringar – det vill säga näringar som bedrivs av personer med samisk härkomst – såväl inom som utanför rennäringen. Säkerheten ska ställas till miljöprövningsdelegationen och förvaras av länsstyrelsen.

E) Att om ett tillstånd till provbrytning ges skall en säkerhet om minst 100 miljoner deponeras hos Länsstyrelsen. Denna säkerhet skall täcka kostnader för uppföljning av utsläpp i vatten –grundvatten och ytvatten - från verksamheten längs hela Lule

älv och i Östersjön samt dess påverkan på natur, människor och djur, under pågående verksamhet och upp till 20 år efter avslutad verksamhet. Säkerheten ska ställas till miljöprövningsdelegationen och förvaras av länsstyrelsen.

F) Att om ett tillstånd ges skall en säkerhet om minst 100 miljoner deponeras hos Länsstyrelsen. Denna säkerhet skall täcka kostnader för kontinuerlig undersökning av utsläpp i grundvatten och ytvatten från gruvdammar och gruvverksamhet efter avslutad gruvverksamhet. Uppföljning av utsläpp samt säkerställande av gruvdammar skall pågå i över hundra år efter avslutad verksamhet, varför 100 miljoner år 2012 är en ytterst låg summa. Säkerheten ska ställas till miljöprövningsdelegationen och förvaras av länsstyrelsen

Grunder till överklagan samt begäran ersättning för att kunna genomföra konsultationer med experter inom området

Tiden för överklagan har ställts till tre veckor efter att beslutet kommit berörda parter till kännedom. Detta är i sammanhanget är ytterst kort, då det berör omfattande miljöpåverkan samt påverkan på näringar, och grundvatten, dricksvatten för hela Lule älvdal.

Det är ytterst svårt för personer som inte själv har expertis på de olika områdena och som inte har tillgång till medel att betala för dylik kompetens. Detta är en ytterst ojämlik maktfördelning mellan Jokkmokk Iron Mines AB och berörda parter som påverkas negativt av provbrytningen.

Det har framkommit att den fornminnesinventering som tidigare har gjorts inför gruvetableringen har missat flera lämningar. En kompletterande inventering har utförts och en rapport är under bearbetning. (Bilaga 1: "Bilaga till Rapport Gállokjaure. Gunilla Larsson. Rapport 2012:1. Revita Archaeology and History. Arkeologisk utredning 21/9-25/9 2012.)

Dessutom framkommer från olika tidigare yttranden från såväl sakägare, myndigheter som allmänhet att stora negativa påverkan kan förväntas ifråga om miljöförstöring, möjliga giftiga utsläpp i grundvatten och ytvatten – Lule älv är dricksvatten för hela Lule älvdal – samt påverkan på samiska näringar. (Se bilaga 2, kopia av bilaga D2e från Jokkmokk Iron Mines ABs tillståndsansökan – "samtliga synpunkter") Dessutom har inte miljökonsekvensbeskrivningen tagit i beaktande EU:s ramdirektiv för vatten, som även Sverige har åtagit sig att följa.
Till detta kommer att den planerade provbrytningen skall ske nedströms en redan läckande vattenkraftdamm (Seitevare), och alldeles invid en annan vattenkraftdamm (Parkijaure). Det finns all anledning att ytterligare utreda detta och det saknas dylika utredningar i existerande Miljökonsekvensbeskrivning.

Dessutom tillkommer problematiken med rådande situation inom dammsäkerhetstillsyn i Sverige. Länsstyrelsen är operativ tillsynsmyndighet inom detta område. Dock saknas idag såväl kompetens som resurser att genomföra dessa åtaganden för samtliga länsstyrelser – något som har konstaterats av den statliga utredningen SOU 2012:46 samt av en forskargrupp under ledning av Fil.Dr May-Britt Öhman, Uppsala Universitet (jämför "När det brister", Idenfors et al) för redan existerande dammar. Detta projekt innebär tillkomst av ytterligare

dammar, som dessutom skall placeras inom en älv där det finns vattenkraftdammar och vattenkraftverk. Lule älv är av strategisk betydelse för elförsöjningen i Sverige, och projekt som kan äventyra dammsäkerheten – och därmed elförsörjningen – måste ges extraordinär uppmärksamhet. Samt att ansvarsfrågorna vid dammbrott måste utredas noggrant. Sprängningar och tunga transporter inom området kan innebära sättningar i existerande dammkroppar och dammkonstruktioner, inklusive luckor. Uppströms existerande stora damm – Seitevare – har redan problem med läckage och konsekvensen av ett dammbrott från Seitevare på planerad provbrytning i Kallak måste utredas.

Utifrån dessa nämnda aspekter är det orimligt att ge tillstånd till provbrytning enligt ansökan.

Därför begär jag/vi att få återkomma med en utveckling av grunderna inom tre månader från beslutsdatumet enligt ovan. Dessutom begär jag/vi att få ersättning om 500 000 kronor för att kunna konsultera experter inom de olika områdena (vatten, miljö, dammsäkerhet, fornminnesinventering) samt även juridisk expertis. Jag/vi begär att dessa konsultationskostnader skall finansieras av Jokkmokk Iron Mines AB och i andra hand av svenska staten.

Referenser:

När det brister – En studie av dammsäkerhet och säkerhetsarbete mot översvämningar längs Skellefte- och Umeälven, Idenfors et al. Umeå Universitet, Oktober 2010 *[http://umu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:559929]*

SOU 2012:46. Utredningen om översyn av de statliga insatserna för dammsäkerhet. Dammsäkerhet - Tydliga regler och effektiv tillsyn: betänkande. Stockholm: Fritze.

EU:s vattendirektiv Ramdirektivet för vatten – Europaparlamentets och EU rådets direktiv direktiv 2000/60/EG

Namn: May-Britt Öhman

Namnteckning:

Ort:
Oakland, Kalifornien

Datum: 2012-11-11

Bilagor:
1: "Bilaga till Rapport Gállokjaure. Gunilla Larsson. Rapport 2012:1. Revita Archaeology and History. Arkeologisk utredning 21/9-25/9 2012."

2. kopia av bilaga D2e från Jokkmokk Iron Mines ABs tillståndsansökan – ”samtliga synpunkter”)

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - SLUTLIGT BESLUT I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens beslut ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen**. Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från beslutets datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i beslutet.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. det beslut som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för beslutet och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens beslut som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av beslutet.

DV 430 • Producerat av Domstolsverket • 2012-11